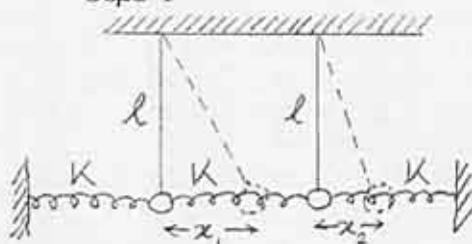

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΗ ΣΤΗ ΦΥΣΙΚΗ ΙΙΙ της ΣΕΜΦΕ 30.9.05

Διάρκεια 2,5 ώρες. Βιβλία, σημειώσεις, κινητά: κλειστά.
Τα θέματα είναι ισοδύναμα και συνοδεύονται απο επαρκές τυπολόγιο.
Γράψτε 4 θέματα. Επιλογή: μόνο ένα απο τα 2-3 και μόνο ένα απο τα 4-5.
 Διδάσκοντες: Η. Κατσούφης (Α-Λ) και Εμμ. Φωκίτης (Μ - Ω)

Θέμα 1

Δύο ισομήκη εκκρεμή μήκους l και μάζας m είναι συνδεδεμένα με τρία όμοια ελατήρια αμελητέας μάζας και σταθεράς K , όπως στο σχήμα, μέσα στο πεδίο βαρύτητας. Στη θέση ισορροπίας τα ελατήρια δεν είναι παραμορφωμένα. Για μικρές οριζόντιες μετατοπίσεις x_1 και x_2 :

- A)** Γράψτε τις εξισώσεις κίνησης για κάθε εκκρεμές.
B) Υπολογίστε τις ιδιοσυχνότητες ταλάντωσης του συστήματος.

Θέμα 2

Θεωρήστε εγκάρσιες ταλαντώσεις μικρού πλάτους μιας συνεχούς, τελείως ελαστικής και ομογενούς χορδής, η οποία τείνεται με δύναμη T και έχει γραμμική πυκνότητα ρ . Μελετώντας τη δυναμική συμπεριφορά της χορδής, δείξτε ότι η στιγμιαία απομάκρυνση $y(x,t)$ τυχόντος σημείου x της χορδής, ικανοποιεί την κλασική κυματική εξίσωση. Ποιό είναι το φυσικό περιεχόμενο του συντελεστή της δεύτερης παραγώγου ως προς x στην εξίσωση αυτή;

Θέμα 3

Η χορδή του προηγούμενου θέματος έχει δακτυλίους στα άκρα της $x = 0$ και $x = L$ που μπορούν να ολισθαίνουν χωρίς τριβή κατά μήκος κατακόρυφων στύλίσκων.

- A)** Βρείτε την έκφραση της στιγμιαίας απομάκρυνσης $y(x,t)$ σε ένα κανονικό τρόπο ταλάντωσης (ΚΤΤ) της χορδής με αυτές τις συνοριακές συνθήκες.
B) Βρείτε τις γωνιακές συχνότητες ω_n των ΚΤΤ της χορδής.
Γ) Έχει φυσικό νόημα η τιμή $\omega_0 = 0$ για την κίνηση της χορδής αυτής;

Θέμα 4

Δύο επίπεδα ηλεκτρομαγνητικά κύματα της ίδιας συχνότητας ν και του ίδιου πλάτους ηλεκτρικού πεδίου E_0 , διαδίδονται στο κενό, το ένα κατά τη διεύθυνση X

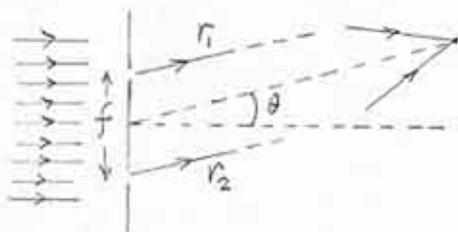
και το άλλο κατά τη διεύθυνση Y . Το ηλεκτρικό πεδίο και των δύο κυμάτων είναι παράλληλο προς τη διεύθυνση Z , σε ένα τρισσορθογώνιο σύστημα XYZ .

A) Θεωρήστε τυχόν σημείο του επιπέδου XY . Για την επαλληλία των δύο κυμάτων, γράψτε το συνολικό ηλεκτρικό πεδίο E και το συνολικό μαγνητικό πεδίο B στο σημείο αυτό.

B) Βρείτε τα σημεία του χώρου στα οποία η μέση τιμή του E^2 είναι α) συνεχώς μέγιστη και β) συνεχώς μηδέν.

Θέμα 5

Το ηλεκτρικό πεδίο ενός γραμμικά πολωμένου ηλεκτρομαγνητικού επίπεδου κύματος, περιγράφεται από την $E(x, t) = a_1 \cos(k_1 x - \omega_1 t) + a_2 \cos(k_2 x - \omega_2 t)$, περιέχει δηλαδή δύο αρμονικά κύματα με μήκη κύματος λ_1 και λ_2 . Το κύμα αυτό προσπίπτει κάθετα σε ένα αδιαφανές πέτασμα, που έχει ένα ζεύγος λεπτών παράλληλων σχισμών, οι οποίες απέχουν απόσταση f πολύ μεγαλύτερη των λ_1 και λ_2 . Η διεύθυνση πόλωσης των δύο συνιστωσών του ηλεκτρικού πεδίου είναι παράλληλη προς τη διεύθυνση των σχισμών.

A) Αν $I_i(r, \theta)$ είναι η ένταση που οφείλεται σε κάθε συνιστώσα $i=1,2$, σε απόσταση $r_i \gg \lambda_i$ και $r_i \gg f$, βρείτε το λόγο των εντάσεων I_1 / I_2 συναρτήσει της γωνίας θ , σε μία απόσταση από το πέτασμα πολύ μεγαλύτερη από τα f, λ_1 και λ_2 .

B) Βρείτε, για $a_1 = a_2 = a$, τις γωνίες στις οποίες έχουμε $I_1 / I_2 = 2$, αν ισχύει επιπλέον

$$f \sin \theta / \lambda_i \ll 1, i=1,2.$$

(Υπόδειξη: Υπολογίστε το E^2 και αναγνωρίστε τους όρους που συνεισφέρει κάθε μήκος κύματος στην αντίστοιχη ένταση, αν υπήρχε μόνον αυτό. Εκφράστε κάθε ένταση συναρτήσει κάποιας διαφοράς φάσης που εξαρτάται από τη γωνία θ . Δεχθείτε το γεγονός ότι η συνεισφορά στη συνολική ένταση των όρων που εξαρτώνται από το γινόμενο των στιγμιαίων πλατών των δύο κυμάτων με διαφορετικές συχνότητες έχει μέση χρονική τιμή μηδέν).

Θέμα 6

Ένα οπτικό φράγμα μήκους 4 cm έχει 4000 γραμμές ανά cm.

A) Υπολογίστε τη διακριτική ικανότητα του φράγματος για ένα μήκος κύματος $5,9 \times 10^{-7}$ m, στο φάσμα 1^{ης} τάξης. Μπορεί το φράγμα αυτό να αναλύσει τις δύο κίτρινες γραμμές του νατρίου με μήκη κύματος $5,890 \times 10^{-7}$ m και $5,896 \times 10^{-7}$ m;

B) Μονοχρωματικό φως με $\lambda = 5,9 \times 10^{-7}$ m προσπίπτει κάθετα σ' αυτό το φράγμα. Υπολογίστε την ελάχιστη γωνία που σχηματίζει ως προς την κάθετο η ανακλώμενη δέσημη.